

Nâng cao chất lượng công tác giáo dục phẩm chất chính trị trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng cho sinh viên chuyên ngành Triết học

Ngày nhận bài: 15/09/2025 | Ngày phản biện: 16/09/2025 | Ngày xuất bản: 30/09/2025

Tác giả: Nguyễn Thị Ngọc (Học viện Báo chí và Tuyên truyền)

Tóm tắt: Trong bối cảnh hiện nay, các thế lực thù địch không ngừng tăng cường thực hiện những âm mưu, thủ đoạn nhằm chống phá nền tảng tư tưởng của Đảng, gây mất niềm tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước. Do đó, việc giáo dục và rèn luyện phẩm chất chính trị cho thế hệ trẻ trở thành nhiệm vụ cấp thiết. Đặc biệt, với sinh viên chuyên ngành Triết học tại các trường đại học trên địa bàn Hà Nội- những người được học tập, nghiên cứu và được đào tạo chuyên sâu về lý luận sẽ là đội ngũ trực tiếp tham gia và có nhiều đóng góp trong công cuộc bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Vì vậy, yêu cầu nâng cao chất lượng giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên chuyên ngành Triết học càng trở nên có ý nghĩa chiến lược. Bài viết tập trung phân tích thực trạng, chỉ ra những hạn chế, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường hiệu quả công tác giáo dục phẩm chất chính trị, góp phần bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng trong tình hình mới.

1. Đặt vấn đề:

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, công tác bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng và đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trở thành nhiệm vụ có ý nghĩa sống còn đối với sự nghiệp cách mạng Việt Nam. Đảng ta khẳng định: “Kiên định, vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác- Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân”(1).

Trước những âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch nhằm chống phá Đảng, Nhà nước ta, xuyên tạc, bôi nhọ danh dự của các cán bộ, đảng viên; làm suy giảm niềm tin của nhân dân đối với Đảng. Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết số 35-NQ/TW ngày 22/10/2018 về "Tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới". Nghị quyết nhấn mạnh đây là nhiệm vụ chính trị của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta. Trong đó, đội ngũ trí thức trẻ là sinh viên đóng vai trò quan trọng, nòng cốt trong công tác bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Đây không chỉ là trách nhiệm chính trị, mà còn là yêu cầu cấp thiết để xây dựng đội ngũ kế cận có đủ phẩm chất, năng lực và bản lĩnh chính trị vững vàng kiên quyết đấu tranh chống mọi âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch. Đặc biệt, đối với sinh viên chuyên ngành Triết học giữ một vị trí đặc thù. Họ là lực lượng trực tiếp nghiên cứu, tiếp thu và truyền bá các giá trị lý luận Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong môi trường học thuật và xã hội. Việc rèn luyện phẩm chất chính trị cho sinh viên Triết học không chỉ góp phần hình thành nhân cách, bản lĩnh cá nhân mà còn trực tiếp bảo đảm cho công tác tư tưởng, lý luận của Đảng có tính kế thừa và phát triển.

Tuy nhiên, thực tiễn hiện nay cho thấy quá trình giáo dục và rèn luyện phẩm chất chính trị cho sinh viên Triết học vẫn còn những hạn chế: Nội dung đào tạo nhiều khi nặng về hàn lâm, thiếu gắn kết thực tiễn. Phương pháp giáo dục chưa thật sự hấp dẫn. Trong khi đó sinh viên chịu tác động mạnh mẽ của toàn cầu hóa, không gian mạng và nhiều trào lưu tư tưởng ngoại lai. Những yếu tố này đặt ra yêu cầu cấp thiết cần phải nghiên cứu, đánh giá đúng thực trạng và đề xuất các giải pháp thiết thực, nhằm nâng cao chất lượng công tác rèn luyện phẩm chất chính trị cho sinh viên chuyên ngành Triết học trong giai đoạn hiện nay.

2. Thực trạng công tác giáo dục phẩm chất chính trị trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng cho sinh viên hiện nay

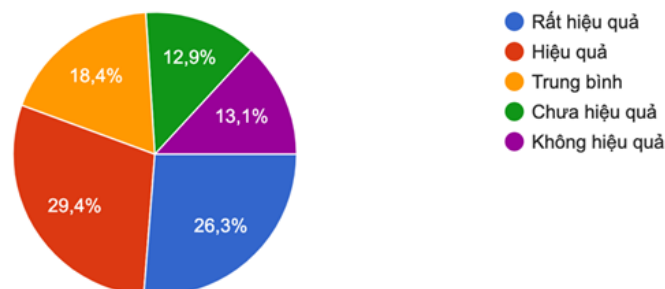
Trong những năm qua, công tác giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên nói chung và đối với sinh viên chuyên ngành Triết học nói riêng đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng.

*Những thành tựu về chủ thể, nội dung và phương thức giáo dục phẩm chất chính trị trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng cho sinh viên

Thứ nhất, về vai trò của các cơ sở giáo dục đào tạo. Thực hiện Nghị quyết 35- NQ/TW ngày 22/10/2018 về “Tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới, các cơ sở giáo dục đào tạo đã triển khai tốt công tác giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên, giúp sinh viên nhận thức rõ được vai trò, nhiệm vụ trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Các trường Đại học luôn phát huy tốt vai trò chủ thể đề ra những chủ trương, nhiệm vụ giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng; coi đó là nhiệm vụ chính trị quan trọng của nhà trường, của các thầy, cô giáo và sinh viên. Qua khảo sát 300 sinh viên vào tháng 6 năm 2025 (với số lượng 100 phiếu mỗi trường) cho thấy, các trường đại học như: Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Học viện Báo chí và Tuyên truyền đã triển khai công tác giáo dục phẩm chất chính trị một cách hệ thống, gắn với chương trình đào tạo, hoạt động ngoại khóa và phong trào đoàn- hội. Kết quả cho thấy, 26,3% sinh viên đánh giá hoạt động giáo dục này là “rất hiệu quả”, 29,4% nhận định là “hiệu quả” trong việc củng cố ý thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Đồng thời, 23,4% và 30,8% sinh viên cho rằng họ đã được trang bị “rất đầy đủ” hoặc “đầy đủ” kiến thức phản bác các quan điểm sai trái, thù địch. Những con số này cho thấy cả giảng viên, cơ sở đào tạo và sinh viên đều có sự chuyển biến trong nhận thức, trách nhiệm chính trị và tinh thần bảo vệ nền tảng tư tưởng.

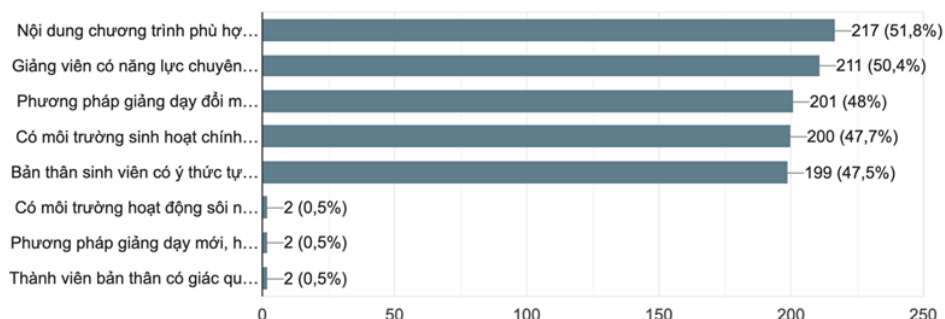
1.1. Theo bạn, việc giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên hiện nay có giúp bạn nâng cao nhận thức về trách nhiệm bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng không?

419 câu trả lời



Thứ hai, về nội dung giáo dục. Các trường đại học thường xuyên đổi mới nội dung giáo dục đào tạo, chủ động lồng ghép các nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng vào các bài giảng, tiết giảng cho sinh viên. Qua đó, sinh viên được trang bị nhiều những kiến thức, kỹ năng tăng cường khả năng nhận diện những âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch. Qua khảo sát cho thấy, việc triển khai nội dung đã tạo chuyển biến tích cực trong nhận thức và tinh thần trách nhiệm chính trị. Hơn một nửa số sinh viên khảo sát (55,7%) đánh giá giáo dục phẩm chất chính trị có hiệu quả trong việc củng cố ý thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Nhiều sinh viên tự tin khẳng định đã được trang bị đầy đủ kiến thức để phản bác quan điểm sai trái, trong đó 22,9% và 29,4% thường xuyên vận dụng kiến thức lý luận chính trị để nhận diện, phản bác quan điểm sai trái, thù địch. Đây là minh chứng cho việc giáo dục phẩm chất chính trị không chỉ dừng ở việc truyền đạt thông tin, mà đã góp phần hình thành năng lực, bản lĩnh và thái độ chính trị vững vàng cho sinh viên. Những cải thiện này cho thấy nội dung, đội ngũ và phương pháp đã tạo ra nền tảng bền vững để sinh viên tiếp thu, hình thành hứng thú và động lực tự học, thay vì coi đây là “nghĩa vụ học tập” bắt buộc.

1.2. Những yếu tố nào góp phần quan trọng vào việc đạt được thành tựu trong giáo dục phẩm chất chính trị? (Có thể chọn nhiều đáp án)
419 câu trả lời

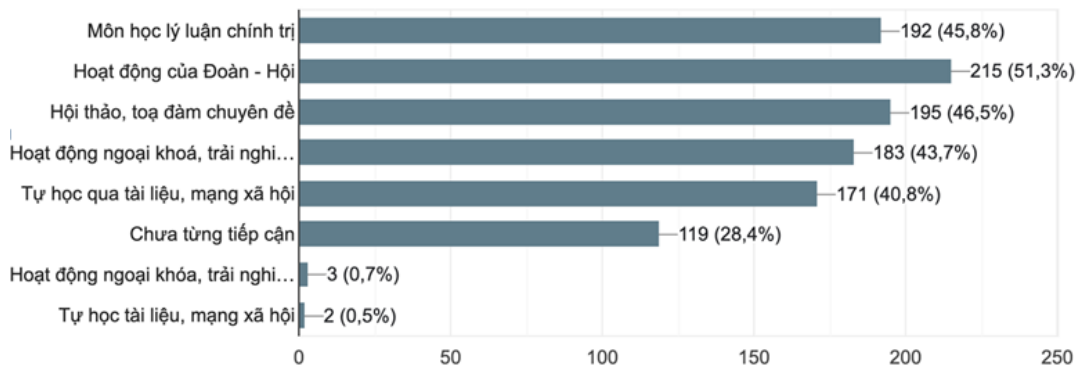


Thứ ba, về phương thức triển khai. Một trong những điểm nổi bật là sự triển khai có hệ thống, đồng bộ và linh hoạt thông qua chương trình đào tạo, hoạt động ngoại khóa, phong trào đoàn- hội, hội thảo, tọa đàm, trải nghiệm thực tiễn cũng như hình thức tự học trên nền tảng số. Kết quả khảo sát cho thấy sinh viên tiếp cận giáo dục phẩm chất chính trị qua nhiều kênh: 45,8% thông qua các môn lý luận chính trị chính khóa; 51,3% qua hoạt động Đoàn- Hội; 46,5% qua hội thảo, tọa đàm; 43,7% qua hoạt động ngoại khóa và 40,8% qua tự học từ tài liệu và mạng xã hội. Sự đa dạng này đã giúp việc tiếp thu kiến thức chính trị trở nên gần gũi, linh hoạt, phù hợp với đặc điểm học tập và hứng thú cá nhân. Đặc biệt, xu hướng gắn lý luận với thực tiễn và tận dụng công nghệ

trong giảng dạy đã góp phần tăng hứng thú, thúc đẩy động lực tự học, đưa sinh viên từ vị thế thụ động sang chủ động chiếm lĩnh tri thức. Ngoài ra, có thể thấy các trường đại học cũng đẩy mạnh hơn về việc tuyên truyền công tác giáo dục phẩm chất chính trị với không chỉ sinh viên trong trường, mà còn cả với rộng rãi công chúng.

1.3. Những hình thức giáo dục phẩm chất chính trị bạn đã từng tiếp cận? (Có thể chọn nhiều đáp án)

419 câu trả lời



Như vậy, có thể khẳng định rằng thành tựu nổi bật của công tác giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên Triết học tại Hà Nội không chỉ nằm ở việc duy trì trách nhiệm của cơ sở đào tạo, mà còn ở sự đổi mới nội dung, nâng cao chất lượng giảng dạy và đa dạng hóa phương thức triển khai. Những thành tựu này góp phần hình thành thể hệ sinh viên vừa vững vàng bản lĩnh chính trị, vừa chủ động tiếp thu, vận dụng kiến thức vào thực tiễn, đáp ứng yêu cầu bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trong bối cảnh mới.

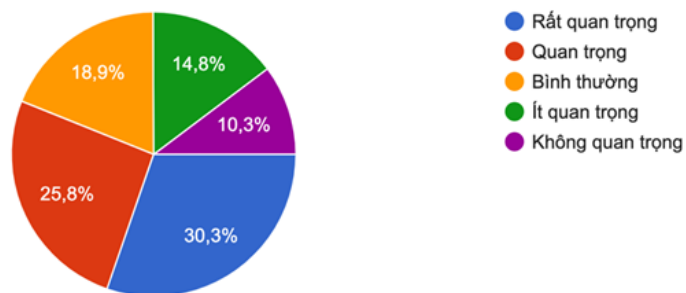
*Những hạn chế

Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu, công tác giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên triết học tại các trường đại học Hà Nội vẫn còn nhiều hạn chế. Trước hết, về trách nhiệm của các chủ thể, một bộ phận sinh viên chưa nhận thức đầy đủ về vai trò của phẩm chất chính trị: 10,3% cho rằng không quan trọng, 14,8% cho rằng ít quan trọng; thậm chí 12,9% đánh giá giáo dục phẩm chất chính trị trong chương trình học rất yếu và 13,8% cho rằng yếu. Công tác lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, cũng như sự đổi mới phương pháp của giảng viên chưa được phát huy, khi có tới 45,6% sinh viên đánh giá năng lực giảng viên chưa đổi mới phương pháp. Đặc biệt, sự thờ ơ của sinh viên là đáng lo ngại: 45,1% thừa nhận thờ ơ với các vấn đề chính trị, từ đó ảnh hưởng trực tiếp

đến hiệu quả giáo dục.

1.4. Bạn đánh giá vai trò của phẩm chất chính trị đối với sinh viên Triết học trong bối cảnh hiện nay như thế nào?

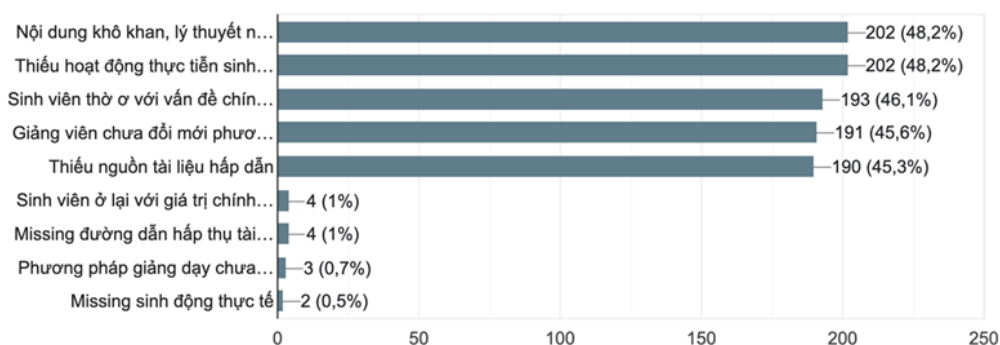
419 câu trả lời



Thứ hai, về nội dung giáo dục, nhiều chương trình còn khô khan, nặng lý thuyết, thiếu gắn kết thực tiễn. Theo khảo sát, 48,2% sinh viên phản ánh nội dung lý thuyết nhiều, thiếu hoạt động thực tiễn sinh động; 48% cho rằng nguyên nhân hạn chế là chương trình học nặng lý thuyết, ít thực hành; đồng thời 43,4% nhận định phương pháp giảng dạy chưa đổi mới. Điều này khiến sinh viên khó phát huy khả năng phân tích, phản biện và khó vận dụng lý luận vào thực tế. Bên cạnh đó, mức độ tham gia vào đấu tranh phản bác quan điểm sai trái còn thấp, khi 12,2% sinh viên chưa từng tham gia, 13,4% hiếm khi tham gia.

1.5. Theo bạn, những khó khăn lớn nhất trong giáo dục phẩm chất chính trị hiện nay là gì? (Chọn tối đa 3)

419 câu trả lời

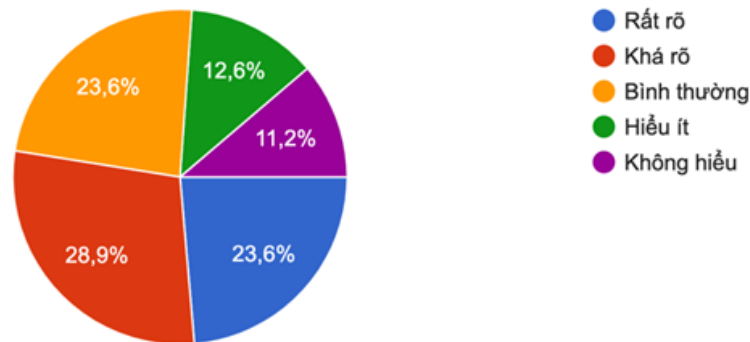


Thứ ba, về phương thức và hiệu quả rèn luyện, phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống của sinh viên có chuyển biến nhưng chưa bền vững. 25% sinh viên cho biết không hiểu Nghị quyết 35-NQ/TW, trong khi 11,2% không hiểu và 12,6% hiểu ít về nền tảng tư tưởng của Đảng. Một số sinh viên còn biểu hiện học tập thiếu nghiêm túc, “nước đến chân mới nhảy”, thậm chí quay cóp, mua bán tiểu luận, khóa luận. Thái độ học tập

này không chỉ làm giảm chất lượng đào tạo mà còn ảnh hưởng tiêu cực đến phẩm chất chính trị, đạo đức, và ý thức trách nhiệm. Ngoài ra, lối sống thực dụng, thờ ơ chính trị vẫn tồn tại, khi 46,1% sinh viên được đánh giá là thờ ơ với các vấn đề chính trị, dễ bị tác động bởi thông tin sai lệch trên mạng xã hội, thiếu nền tảng vững chắc để hình thành bản lĩnh chính trị.

1.6. Mức độ hiểu biết của bạn về nền tảng tư tưởng của Đảng là:

419 câu trả lời



Tóm lại, công tác giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên chuyên ngành Triết học tại các trường đại học Hà Nội đã đạt nhiều thành tựu về sự đa dạng hình thức, cải thiện nội dung, phương pháp và bước đầu nâng cao nhận thức, năng lực chính trị cho sinh viên. Tuy nhiên, những hạn chế về nhận thức, sự thờ ơ của một bộ phận sinh viên, nội dung khô khan, phương pháp thiếu sáng tạo, cùng với lối sống thực dụng, thiếu nghiêm túc trong học tập vẫn là thách thức lớn. Thực trạng này đặt ra yêu cầu cấp thiết phải đổi mới mạnh mẽ nội dung, phương pháp, tăng cường tính thực tiễn và phát huy tinh thần tự rèn luyện của sinh viên, nhằm xây dựng đội ngũ trí thức trẻ vững vàng về phẩm chất chính trị, đáp ứng yêu cầu bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trong tình hình mới.

3. Giải pháp nâng cao chất lượng công tác giáo dục phẩm chất chính trị trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng cho sinh viên hiện nay

Có thể thấy, để phát huy những điểm mạnh và khắc phục những hạn chế còn tồn tại nhằm đáp ứng yêu cầu mới trong công tác bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, cần tập trung thực hiện một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên chuyên ngành Triết học như sau:

Thứ nhất, tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy Đảng, trách nhiệm của cơ quan quản lý và các tổ chức chính trị- xã hội trong công tác giáo dục chính trị cho sinh viên của các trường Đại học. Công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên là nhiệm vụ trọng tâm, xuyên suốt của nhà trường, trong đó cấp ủy Đảng giữ vai trò lãnh đạo, chỉ đạo then chốt; ban giám hiệu, các tổ chức đoàn thể và giảng viên lý luận chính trị trực tiếp triển khai. Mục tiêu là xây dựng cho sinh viên bản lĩnh chính trị kiên định, niềm tin vững chắc vào con đường xã hội chủ nghĩa, tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, Đảng và nhân dân; đồng thời bồi dưỡng ý chí phấn đấu, tinh thần trách nhiệm công dân và khả năng phản biện trước những biểu hiện lệch lạc. Để đạt được điều đó, cấp ủy các cấp cần có kế hoạch lãnh đạo cụ thể, phân công trách nhiệm rõ ràng, kiểm tra giám sát thường xuyên; phát huy vai trò tham mưu của các bộ phận chức năng và tăng cường sự phối hợp giữa các tổ chức chính trị - xã hội trong và ngoài nhà trường. Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên cần tổ chức các hoạt động chính trị tư tưởng sáng tạo, gần gũi, qua đó lan tỏa các giá trị cốt lõi của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối của Đảng đến sinh viên một cách tự nhiên, hấp dẫn và hiệu quả.

Thứ hai, cần đổi mới mục tiêu giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng ta luôn xác định giáo dục là nhiệm vụ then chốt, gắn liền với xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Tại Đại hội XIII (2021), Đảng nhấn mạnh mục tiêu: “Phát triển nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao... khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc”⁽²⁾. Đây vừa là định hướng lâu dài, vừa là yêu cầu cấp thiết trong bối cảnh hội nhập quốc tế và chuyển đổi số. Trên nền tảng đó, công tác giáo dục chính trị- tư tưởng cho sinh viên không chỉ nhằm bồi dưỡng bản lĩnh, đạo đức, trách nhiệm công dân, mà còn trang bị khả năng phản biện, đấu tranh với quan điểm sai trái, góp phần bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng theo tinh thần Nghị quyết số 35-NQ/TW. Do đó, xu thế giáo dục toàn cầu như học tập suốt đời, giáo dục 4.0 cũng đặt ra yêu cầu cấp thiết phải điều chỉnh mục tiêu giáo dục để phù hợp và hội nhập quốc tế.

Thứ ba, tăng cường đổi mới nội dung giáo dục chính trị cho sinh viên trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Đổi mới mục tiêu giáo dục chính trị- tư tưởng phải gắn liền với đổi mới nội dung, hình thức và phương pháp. Nội dung giáo dục phải lấy chủ nghĩa

Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng làm nền tảng tư tưởng, song cần được bổ sung, phát triển phù hợp với yêu cầu, thực tiễn; lồng ghép nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng vào các bài giảng cho sinh viên. Vấn đề mấu chốt là xây dựng được “mẫu số chung” trong giáo dục chính trị, đó là chủ nghĩa yêu nước trên lập trường giai cấp công nhân. Nội dung giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên cần được cập nhật, đổi mới, bổ sung thường xuyên phù hợp với những sự kiện, tình hình chính trị- xã hội của đất nước. Tăng cường cho sinh viên trao đổi, thảo luận, đánh giá các vấn đề thực tiễn thông qua các nội dung bài giảng.

Thứ tư, sử dụng đa dạng và linh hoạt các phương thức giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Thường xuyên tổ chức các buổi hội thảo, tọa đàm khoa học cho sinh viên giúp sinh viên nêu cao ý thức chính trị trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng coi đó là nhiệm vụ chính trị của bản thân mỗi sinh viên. Các hình thức và phương pháp giáo dục phải phong phú, sinh động, hấp dẫn, “bảo đảm tính đa dạng, phong phú, sinh động, hấp dẫn, và đạt hiệu quả thiết thực”⁽³⁾, kết hợp giữa lý luận và thực tiễn, giữa giảng dạy tập trung và các hoạt động ngoại khóa, diễn đàn, tham quan, dã ngoại. Văn kiện Đại hội XIII cũng nhấn mạnh yêu cầu: “Kết hợp chặt chẽ, hiệu quả giữa học tập lý luận với rèn luyện, thử thách cán bộ trong thực tiễn để nâng cao bản lĩnh chính trị”⁽⁴⁾ và “Chủ động phòng ngừa, đấu tranh có hiệu quả với hoạt động chống phá của các thế lực thù địch...”⁽⁵⁾. Giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên cần được thực hiện bởi nhiều phương thức khác nhau thông qua công tác tuyên truyền, giáo dục trên mạng xã hội, qua các kênh mạch nguồn chuyên biệt của trường, qua fanpage facebook, cổng thông tin điện tử của các trường Đại học. Quá trình đổi mới nội dung và hình thức giáo dục chính trị cho sinh viên phải dựa trên nguyên tắc ổn định nhưng linh hoạt, bám sát yêu cầu nhiệm vụ cách mạng trong từng giai đoạn. Điển hình, trong giai đoạn hiện nay, các thế lực thù địch sử dụng mọi âm mưu, thủ đoạn chống phá Đảng, Nhà nước ta ngày càng tinh vi đặc biệt là qua các trang mạng xã hội. Do đó, cần phải nâng cao sức đề kháng và tăng khả năng nhận diện cho sinh viên, nâng cao hiệu quả hoạt động của các kênh, mạng xã hội để kịp thời đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch.

Có thể nói, nâng cao chất lượng giáo dục phẩm chất chính trị cho sinh viên chuyên ngành Triết học hiện nay là nhiệm vụ cấp thiết, góp phần bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng. Văn kiện Đại hội XIII đã nhấn mạnh yêu cầu kiên định, vận dụng

sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; do đó, việc bồi dưỡng bản lĩnh chính trị, niềm tin và trách nhiệm xã hội cho sinh viên Triết học càng có ý nghĩa quan trọng. Thực hiện tốt nhiệm vụ này sẽ góp phần hình thành đội ngũ trí thức trẻ vững vàng về tri thức, kiên định về tư tưởng, trở thành lực lượng nòng cốt trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước hiện nay./.

Tài liệu tham khảo

(1),(2), (4), (5) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, t.1, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr. 171; 203-204, 234; 236-237.

(3) Bộ Quốc phòng (2013), Đề án “Đổi mới công tác giáo dục khoa học xã hội và nhân văn tròn nhà trường Quân đội Nhân dân Việt Nam”, tr.10.